
การพัฒนาเครื่องมือประเมินผลดิจิทัลสำหรับการสอบปฏิบัตินาฏศิลป์ไทย

Development of a Digital Assessment Tool for Performance Examinations in Thai Classical Dance

จรรย์สมร ผลบุญ^{1*}/ รวิศรา ศรีชัย²/ กฤติยา ชูสงค์³/ อักษราวดี ปัทมสันติวงศ์⁴/
มณฑล ผลบุญ⁵

Jansamorn Pholboon/ Rawisara Srichai/ Krittiya Choosong/
Aksrawadee Pattamasantiwong/ Monton Pholboon

^{1,2,3,4}คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

Faculty of Fine Arts, Songkhla Rajabhat University

⁵คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Faculty of Education, Prince of Songkla University, Pattani Campus

*Corresponding Author

ได้รับบทความ: 17 สิงหาคม 2568

ปรับปรุงแก้ไข: 22 กันยายน 2568

ตอบรับตีพิมพ์: 21 มกราคม 2569

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบประเมินดิจิทัลในการสอบปฏิบัติ นาฏศิลป์ไทย กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักศึกษาสาขานาฏศิลป์และการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 และ 2 จำนวน 30 คน และอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสอนนาฏศิลป์ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ใน

งานวิจัย ได้แก่ แบบประเมินดิจิทัลในการสอบปฏิบัตินาฏศิลป์ไทย และแบบประเมินความพึงพอใจ

ผลการศึกษาพบว่า (1) แบบประเมินมีโครงสร้างรูบรีค 5 ระดับ ครอบคลุมองค์ประกอบการแสดงและการปฏิบัติท่ารำ โดยผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ไทย 3 ท่าน ได้ค่า IOC = 1 (2) แบบประเมินถูกพัฒนาโดยใช้ Google Forms, Google Sheets และ CoRubrics Add-on และทดลองใช้ใน 3 กลุ่ม คือ การประเมินตนเอง การประเมินโดยเพื่อน และการประเมินโดยผู้สอน ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นด้วย Cronbach's alpha พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นสูง (0.96) นอกจากนี้สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการจำแนกระดับความสามารถของผู้เรียนได้ (3) ผลการประเมินความพึงพอใจจากบุคลากรทางการศึกษาอยู่ในระดับสูงที่สุด แสดงให้เห็นว่าแบบประเมินดิจิทัลมีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการสอบปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: เครื่องมือประเมินผลดิจิทัล, การสอบปฏิบัตินาฏศิลป์, นาฏศิลป์ไทย

Abstract

This research has objective to develop a digital assessment form for practical examinations in Thai classical dance. The target groups consisted of 30 first and second year students in the Dance and Performance program, Faculty of Fine and Applied Arts, and 15 instructors and educational personnel with no less than five years of experience in teaching Thai classical dance. The research instruments were a digital assessment form for practical examinations in Thai classical dance and a satisfaction assessment form.

The results of the study found out that: (1) the assessment form had a five-level rubric structure covering performance components and dance gesture practice. The form was examined for content validity by three experts in Thai classical dance, with an IOC value of 1.00; (2) the assessment form was developed using Google Forms, Google Sheets, and the CoRubrics Add-on, and was tried out in three groups: self-assessment, peer assessment, and teacher assessment. The analysis of reliability using Cronbach's alpha showed a high reliability coefficient of 0.96. In addition, the form could be used as a tool to classify learners' ability levels; and (3) the satisfaction assessment results from educational personnel were at the highest level, showing that the digital assessment form was appropriate and could be used effectively to improve practical examinations in Thai classical dance.

Keywords: Digital Assessment Tool, Performance Examinations, Thai Classical Dance

บทนำ

ปัจจุบันรูปแบบการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งผลลัพธ์ Outcome-based education (OBE) ซึ่งเป็นการจัดศึกษาที่ให้ผู้เรียนมีความคาดหวัง เกิดความรู้ ความสามารถและเจตคติตามเป้าหมายที่กำหนดไว้สามารถนำไปประกอบ อาชีพหรือศึกษาต่อ การจัดการศึกษามีจุดเน้นด้านผลลัพธ์ของหลักสูตร ความยืดหยุ่นในการวัดผลและเวลา มีกรอบการจัดการเรียนการสอนและวิธีการประเมินที่ชัดเจน (สมชาย เทพแสง และคณะ, 2566) นอกจากนี้การจัดทำหลักสูตรดังกล่าวมุ่งผลลัพธ์การเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่สมรรถนะตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาและมาตรฐานวิชาชีพตาม หลักการของแนวทางประกันคุณภาพเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน Asean University

Network Quality Assurance (AUN-QA) ที่จะนำหลักสู่การสู่ความเป็นสากล มุ่งเน้นการเชื่อมโยงและสอดคล้องกันระหว่างการออกแบบเป้าหมายการเรียนรู้ของผู้เรียน (Expected Learning Outcomes) การออกแบบกลยุทธ์การเรียนการสอน (Learning Strategies) และการออกแบบการประเมินผลการเรียนรู้ (Student Assessment) (มานะ สีนธวงษานนท์, และ นัฐยา บุญกองเสน, 2566) เห็นได้ว่าการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนมีความสำคัญกับการศึกษา แนวทางการประเมินที่นิยมใช้อย่างแพร่หลายคือ เกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubrics) Rubric เป็นเครื่องมือการให้คะแนนที่ใช้ในการประเมินผู้เรียนประกอบด้วยคำอธิบายเกณฑ์ที่ชัดเจน กำหนดระดับคะแนนประเมินเป็นระดับคุณภาพต่างๆ มีรายละเอียดข้อบ่งชี้ของแต่ละระดับคะแนนประเมินเพื่อระบุประสิทธิภาพการประเมินจากการปฏิบัติหรือผลงานของผู้เรียน (อภิสิทธิ์ ทองจันทร์, 2566) สำหรับการสอนวิชานาฏศิลป์ที่เน้นการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะปฏิบัติของนักศึกษาเป็นรายบุคคล ซึ่งส่วนใหญ่ผู้สอนแยกการสอบปฏิบัติตามเนื้อหา โดยทุกเนื้อหาจะมีการวัดผลออกเป็น 3 ช่วง คือช่วงก่อนเรียน ระหว่างเรียน และช่วงสอบจบเนื้อหานั้นๆ (Pholboon, J., & Pholboon, M., 2023) กล่าวได้ว่าการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ปัจจุบันมุ่งเน้นการประเมินเพื่อการพัฒนา (Formative Assessment) ที่ผู้สอนสามารถประเมินตลอดเวลา และการประเมินรวบยอด (Summative Assessment) หากพิจารณาจากการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเห็นศักยภาพและพัฒนาการตนเองจากการลงมือปฏิบัติ คือรูปแบบการเรียนรู้ฐานเวลาและการเรียนรู้นอกห้องเรียน บุรณาการความรู้ กลวิธีการสอนร่วมกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การวัดผลและการประเมินผล (ทิวพร อรรคอำนวย, 2565) สอดคล้องกับผลการศึกษาเรื่องการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ด้านศิลปะการแสดง สำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต : ผู้จัดการการเรียนรู้ พบว่า เนื้อหาของรายวิชานาฏศิลป์โดยเฉพาะด้านปฏิบัติท่ารำ มีการพัฒนาสื่อการสอนคือใช้โปรแกรม วิดีโอสาธิตท่ารำทีละท่า และวิดีโอการแสดงเต็มรูปแบบ ส่วนด้านการวัดผลและประเมินผลใช้แบบทดสอบ และวิดีโอปฏิบัติท่ารำ โดยโค้ชประเมินทักษะการปฏิบัติจากวิดีโอของผู้เรียน ผู้วิจัยใช้ Rubric เป็น

เกณฑ์ในการให้คะแนนเพื่อปราศจากความลำเอียง และส่งผลการประเมินให้ผู้เรียนได้รู้จุดบกพร่องนำไปปรับปรุงทักษะการแสดงของตนเองต่อไป (จรรย์สมร ผลบุญ และ มณฑล ผลบุญ, 2567) จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยต้องการพัฒนาแบบประเมินดิจิทัลในการสอบปฏิบัตินาฏศิลป์ไทย เพื่อเป็นแนวทางในการวางกรอบเกณฑ์ประเมินที่ครอบคลุมในการสอบปฏิบัติท่าและการสอบด้านองค์ประกอบการแสดง เพื่อยกระดับกระบวนการวัดผลและประเมินผลทักษะนาฏศิลป์ให้เท่าทันบริบทการศึกษาในปัจจุบัน และการให้ข้อมูลป้อนกลับแก่ผู้เรียน เพื่อความสะดวกแก่ผู้สอน อีกทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถเห็นจุดบกพร่องและแนวทางการพัฒนาทักษะของตนเองได้อย่างชัดเจน

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาแบบประเมินดิจิทัลในการสอบปฏิบัตินาฏศิลป์ไทย

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการบูรณาการองค์ความรู้ด้านการวัดผลภาคปฏิบัติเข้ากับเทคโนโลยีดิจิทัล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ 1) การประเมินภาคปฏิบัติ มีความสำคัญต่อการวัดทักษะและกระบวนการเรียนรู้ที่ไม่สามารถวัดได้ด้วยแบบทดสอบทั่วไป ดังที่กระทรวงศึกษาธิการ (มปท.) สรุปได้ว่า การประเมินภาคปฏิบัติเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมาย โดยครูผู้สอนต้องออกแบบกระบวนการอย่างเป็นระบบ คือ (1) การกำหนดเป้าหมายในการวัดที่ชัดเจนอิงตามมาตรฐานการเรียนรู้ (2) การออกแบบกิจกรรมมุ่งเน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง (3) การกำหนดวิธีการและสร้างเครื่องมือให้สอดคล้องกับทักษะที่ต้องการวัด (4) กำหนดเกณฑ์การประเมิน (Rubrics) ที่มีมาตรฐาน ทั้งนี้ครูต้องมีพื้นฐานทฤษฎีที่สำคัญ เช่น แนวคิดของซิมป์สัน (Simpson), บลูม (Bloom), และวิกกิน (Wiggins) ซึ่งแนวทางดังกล่าวเป็นความจำเป็นในการสร้างเครื่องมือวัดผลที่มีคุณภาพและเชื่อถือได้ 2) การพัฒนาและการใช้เครื่องมือประเมินทักษะนาฏศิลป์ มีงานวิจัยหลายชิ้นได้นำเสนอแนว

ทางการพัฒนาแบบประเมินที่น่าสนใจ ดังนี้ (1) สินีเนตร นาโควงศ์ (2565) ได้พัฒนาแบบประเมินทักษะการประดิษฐ์ทำร่ำสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้มาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ การกำหนดเกณฑ์ที่ครอบคลุม การสื่อความหมายและอารมณ์ ความคิดสร้างสรรค์, องค์ประกอบนาฏศิลป์ และการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม (2) ทศนีย์ ศิวบรรณวัฒนา (มปท.) ได้จัดทำคู่มือแบบสังเกตสำหรับระบำย่องหงิด ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการสร้างเกณฑ์ที่ละเอียด โดยจำแนกทำร่ำออกเป็น 100 ลำดับ และในแต่ละลำดับยังมีกิจกรรมย่อย 3 ส่วน พร้อมกำหนดระดับคะแนนที่ชัดเจน 4 ระดับ (สูงสุด 3 คะแนน เมื่อผู้เรียนปฏิบัติได้ทั้ง 3 กิจกรรม) แนวทางนี้เน้นความแม่นยำและความเป็นปรนัยในการให้คะแนนของผู้ประเมิน (3) ภัทราพร ชาลีดี (2565) ได้นำแนวคิดของเดวีส์มาใช้พัฒนารูปแบบการสอนนาฏศิลป์ชุดไก่ขัน ควบคู่กับการใช้แอปพลิเคชัน TikTok โดยเครื่องมือประเมินที่ใช้เป็นแบบประเมินทักษะปฏิบัติที่มีเกณฑ์รูบรีค (Rubrics) 5 ระดับ (ความถูกต้องของทำร่ำ ความสัมพันธ์ของทำร่ำกับจังหวะเพลง ความสวยงามและอ่อนช้อย ความมั่นใจในการแสดงออก) ผู้วิจัยประเมินทำร่ำโดยแบ่งออกเป็น 4 ท่อนแต่ละท่อนใช้รายการประเมินเหมือนกัน 3) การบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลกับการสอนและการวัดผลนาฏศิลป์ ได้แก่ จิรัชญา สิวกระโทก, วิชรี แสงบุญเรือง และสุภาวดี กาญจนเกตุ (2568) ได้ศึกษาการใช้ แอปพลิเคชัน TikTok ร่วมกับรูปแบบการสอนของเดวีส์ (Davies' Instructional Model) ในการพัฒนาทักษะนาฏศิลป์ไทยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า TikTok ไม่เพียงแต่เป็น สื่อการสอนที่ช่วยสร้างแรงจูงใจและความสนุกสนานและยังเป็นพื้นที่เผยแพร่ผลงานที่ส่งเสริมให้นักเรียนฝึกซ้อมเพื่อสร้างความมั่นใจ ในด้านการวัดผล งานวิจัยชิ้นนี้ยังคงใช้แบบประเมินทักษะปฏิบัติ เป็นเครื่องมือหลักในการเก็บคะแนนก่อนและหลังเรียน เพื่อนำมาวิเคราะห์ผลทางสถิติ ซึ่งผลการวิจัยยืนยันว่านักเรียนมีทักษะสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ที่มุ่งเน้นในการพัฒนานวัตกรรมด้านการประเมินผลการสอบปฏิบัติ นานาชาติไทย

1. กลุ่มเป้าหมาย

1.1 นักศึกษานานาชาติไทยและการแสดง คณะศิลปกรรมศาสตร์ ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชานานาชาติพื้นเมือง 1 และรายวิชาการบำบัดเด็กลด จำนวน 30 คน สำหรับทดลองใช้แบบประเมินดิจิทัล

1.2 อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสอนนานาชาติไม่น้อยกว่า 5 ปี มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป และมีประสบการณ์ตรงในการพัฒนาเครื่องมือวัดผลในการสอบปฏิบัติ จำนวน 15 คนโดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (จักรพันธ์ กิตตินรรัตน์, และอรณัฐ อธิระวัฒน์, 2567) สำหรับประเมินความพึงพอใจของแบบประเมินดิจิทัล

2. เครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 แบบประเมินดิจิทัลในการสอบปฏิบัตินานาชาติไทย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินรูบริคเป็นรายข้อ (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญด้านนานาชาติจำนวน 3 ท่าน (ประธานหลักสูตรนานาชาติ หรืออาจารย์ที่สำเร็จปริญญาเอก หรือ อาจารย์ที่ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์)

2.2 แบบประเมินความพึงพอใจของแบบประเมินดิจิทัลในการสอบปฏิบัติ นานาชาติไทย มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ได้แก่ 5 = พึงพอใจมากที่สุด 4 = พึงพอใจมาก 3 = พึงพอใจปานกลาง 2 = พึงพอใจน้อย และ 1 = พึงพอใจน้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ศึกษาข้อมูลและเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการวัดผลและประเมินผลทางการสอบปฏิบัติทางศิลปะจากงานวิจัย เอกสาร ตำรา รวมถึงสื่อสารสนเทศ

3.2 นำข้อมูลมาวิเคราะห์จำแนกประเด็นของการสอบปฏิบัติทางศิลปะจัดทำเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริกสำหรับการสอบปฏิบัติทางศิลปะ

3.3 ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเกณฑ์การประเมินรูบริกสำหรับการสอบปฏิบัติทางศิลปะโดยผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ 3 ท่าน

3.4 พัฒนาแบบประเมินดิจิทัลในการสอบปฏิบัติทางศิลปะ

3.5 นำแบบประเมินดิจิทัลไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายนักศึกษา

3.6 ประเมินความพึงพอใจโดยกลุ่มเป้าหมายที่เป็นอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา ปรับปรุงแก้ไข และเผยแพร่

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

คำนวณค่าระดับคุณภาพและความพึงพอใจของแบบประเมินดิจิทัลในการสอบปฏิบัติทางศิลปะ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ด้วยการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 วิธีวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลในการจัดทำเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริกสำหรับการสอบปฏิบัติทางศิลปะไทยพบว่า การวัดผลและประเมินผลการสอบปฏิบัติคือ 1) สอบปฏิบัติองค์ประกอบการแสดง (การทำผมและแต่งกาย) 2) การสอบปฏิบัติท่ารำและแถว เพื่อให้ได้การวัดผลที่ปราศจากความลำเอียง และผู้สอนนำผลการประเมินย้อนกลับไปแจ้งจุดบกพร่องให้แก่ผู้เรียนเพื่อนำไปปรับปรุงทักษะการแสดงของตนเอง ทั้งเป็นการประเมินความก้าวหน้าในความรู้ ความเข้าใจที่ผู้เรียนมีต่อการแสดง ผู้วิจัยจึงใช้เครื่องมือรูบริก เลือกเกณฑ์การให้คะแนนแบบแยกองค์ประกอบ

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของเกณฑ์การให้คะแนนสำหรับการสอบปฏิบัติ
นาฏศิลป์ สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. เกณฑ์การให้คะแนนองค์ประกอบการแสดง ประกอบด้วยชุดแต่งกาย ทรง
ผม เครื่องประดับ ดังนี้ 1) การเลือกใช้เครื่องแต่งกายถูกต้องตามกลุ่มวัฒนธรรม
2) วิธีการสวมใส่ถูกต้อง 3) ความสวยงาม และประณีตในการสวมใส่ชุดแต่งกายและ
เครื่องประดับ 4) การเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์และเครื่องประดับถูกต้องตามกลุ่มวัฒนธรรม
5) ขั้นตอน/วิธีการทำผมและติดเครื่องประดับ 6) ความสวยงามและประณีตในการทำผม
และติดเครื่องประดับ (ดอกไม้)

2. เกณฑ์การให้คะแนนการปฏิบัติการแสดง ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหาในการ
สอบปฏิบัติการแสดงเป็น 2 ส่วนคือ 1) ประเมินรายบุคคลด้านการปฏิบัติท่ารำ ลีลาท่ารำ
ดังนี้ (1) นาฏยศัพท์ส่วนศีรษะ (ปฏิบัติถูกต้องตามระดับมาตรฐาน และปฏิบัติสวยงาม)
(2) นาฏยศัพท์ส่วนมือ (ปฏิบัติถูกต้องตามระดับมาตรฐาน และปฏิบัติสวยงาม) (3)
นาฏยศัพท์ส่วนเท้า (ปฏิบัติถูกต้องตามระดับมาตรฐาน และปฏิบัติสวยงาม) (4) ลีลาท่า
รำ (ปฏิบัติท่ารำโดยแสดงท่าทางเอื้อกรายได้อย่างอ่อนช้อย สวยงาม เหมาะสมกับสรีระ
ของผู้เรียน) (5) รำถูกต้องตามจังหวะ (ปฏิบัติท่ารำลงจังหวะ) (6) การถ่ายทอดอารมณ์
(ความสามารถถ่ายทอดสีหน้าและอารมณ์) (7) ความมั่นใจในการแสดง (การแสดงออก
ทางสีหน้า/ สายตาด้วยความมั่นใจ) 2) ประเมินรายกลุ่มด้านความพร้อมเพรียง ความคิด
สร้างสรรค์การแปรแถว และการใช้พื้นที่ในการแสดง

ผู้วิจัยได้ส่งเกณฑ์การให้คะแนนเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content
Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ จำนวน 3 ท่าน หาค่าดัชนีความสอดคล้องของ
แบบประเมินรูบริกเป็นรายข้อ (IOC) ปรากฏว่าแบบประเมินรูบริกมีดัชนีความ
สอดคล้องเท่ากับ 1.00 ดังนั้นถือว่าเป็นแบบประเมินรูบริกที่สามารถนำไปใช้ได้

ตอนที่ 2 การพัฒนาแบบประเมินดิจิทัลในการสอบปฏิบัตินาฏศิลป์

ผู้วิจัยได้นำโปรแกรมประยุกต์ 3 โปรแกรม ได้แก่ Google Forms, Google
Sheets และ CoRubrics Add-on แบบประเมินนี้จัดทำในรูปแบบมีส่วนร่วม

(Participatory Assessment) ซึ่งช่วยให้การสะท้อนผลการเรียนรู้มีความรอบด้านมากขึ้น และพัฒนาได้ทั้งทักษะทางวิชาการและทักษะทางสังคม แบบประเมินนี้ช่วยให้ผู้เรียนได้ย้อนดูตัวเองจากคลิปวิดีโอ เช็คว่าจำนวนทำรายผิด/ถูกช่วงไหน ส่วนไหนยังปฏิบัติไม่ได้ ทั้งการประเมินจะทำให้ผู้เรียนได้ข้อมูลย้อนกลับในการเรียนรู้จุดเด่นและจุดที่ต้องปรับปรุงทักษะการแสดง ในส่วนของเพื่อนเป็นการฝึกทักษะด้านการวิจารณ์เสริมสร้างการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและสร้างความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในเนื้อหาที่ได้เรียน

ตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้แบบประเมินกับกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยนำแบบประเมินดิจิทัลเพื่อการสอบปฏิบัตินาฏศิลป์ไทย นำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาจำนวน 30 คน โดยประเมินตนเอง ประเมินโดยเพื่อน และครูประเมิน ผู้วิจัยได้นำผลคะแนนมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เพื่อประเมินประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวัดผลทักษะการปฏิบัติสรุปผล ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คะแนนเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลการประเมินทักษะปฏิบัติ

กลุ่มผู้ประเมิน	Mean	SD
1. การประเมินตนเอง	3.03	0.30
2. การประเมินโดยเพื่อน	3.24	0.34
3. การแบบประเมินโดยครูผู้สอน	3.29	0.30

ผลจากการใช้แบบประเมินดิจิทัลเพื่อการสอบปฏิบัตินาฏศิลป์ไทยถือเป็นเครื่องมือที่สามารถจำแนกกลุ่มผู้เรียนตามทักษะปฏิบัติของกลุ่มผู้เรียน เมื่อพิจารณาคะแนนทั้ง 3 กลุ่มที่ไม่แตกต่างกันมากโดยผลคะแนนจากเพื่อนมีแนวโน้มที่สูงที่สุด ตามด้วยการประเมินตนเอง และคะแนนจากครูผู้สอนตามลำดับถือเป็นการประเมินแบบ 360 องศาที่นำเสนอมุมมองของตนเองและเพื่อนมีความต่างจากมุมมองของครูที่ถือเป็นผู้เชี่ยวชาญสำหรับการประเมินเพื่อพัฒนา (Formative Assessment) ทักษะปฏิบัติ

ของผู้เรียน ทั้งนี้ผลคะแนนจากรายบุคคลที่ได้ผลต่ำ สะท้อนว่าผู้ประเมินเห็นตรงกันว่าผู้เรียนต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ

นอกจากนี้ผู้วิจัยนำผลประเมินวิเคราะห์ค่าเชื่อมั่น (Reliability) โดยผู้วิจัยเลือกวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Aloha Method) มีค่า 0.96 ซึ่งมีค่าอยู่ในระดับสูงมาก

ตอนที่ 4 ผลประเมินความพึงพอใจของแบบประเมินดิจิทัลในการสอบปฏิบัติ นานาศิลป์

สรุปผลการประเมินความพึงพอใจจากผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ที่เป็นบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 15 ท่านที่มีต่อแบบประเมินดิจิทัล จำแนกได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของแบบประเมินดิจิทัลในการสอบปฏิบัติ นานาศิลป์

รายการพิจารณา	Mean	SD	ความพึงพอใจ
1. เป็นแบบประเมินที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเอง และผู้อื่น	5.00	0.00	มากที่สุด
2. การประเมินสอดคล้องกับวิธีการของการประเมินผู้เรียนนาฏศิลป์	4.93	0.26	มากที่สุด
3. เป็นแบบประเมินที่ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนในจุดเด่นและจุดที่ต้องปรับปรุง	4.87	0.35	มากที่สุด
4. เป็นแบบประเมินที่ให้ผู้เรียนทราบความก้าวหน้าในความรู้ และความเข้าใจต่อการแสดงในแต่ละชุด	4.93	0.26	มากที่สุด
5. แบบประเมินช่วยลดเวลาในการคำนวณค่าคะแนน และมีความเที่ยงตรง	4.93	0.26	มากที่สุด
6. ความสะดวกและง่ายในการใช้งาน	5.00	0.00	มากที่สุด

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจของแบบประเมินดิจิทัลในการสอบปฏิบัตินาฏศิลป์ (ต่อ)

รายการพิจารณา	Mean	SD	ความพึงพอใจ
7. ความเหมาะสมของการเลือกใช้ App ต่างๆ	4.93	0.26	มากที่สุด
8. แบบประเมินตรงกับวัตถุประสงค์ของการประเมินผลผู้เรียน	4.93	0.26	มากที่สุด
9. สามารถนำไปปรับใช้กับการประเมินคุณภาพของชิ้นงาน/รายงานต่าง ๆ	4.87	0.35	มากที่สุด
10. เป็นแบบประเมินที่มีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการประเมินการสอบปฏิบัตินาฏศิลป์	4.93	0.26	มากที่สุด
รวมทั้งหมด	4.93	0.25	มากที่สุด

จากตารางแสดงคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความพึงพอใจของแบบประเมินดิจิทัลในการสอบปฏิบัตินาฏศิลป์โดยภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.93 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.25

นอกจากนี้ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมองว่า แบบประเมินดิจิทัลนี้ถือเป็นนวัตกรรมที่มีประโยชน์ในการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชานาฏศิลป์ไทยเป็นเครื่องมือที่มีความเหมาะสม ทันสมัย สามารถนำไปใช้ได้จริง นอกจากนี้มองว่าผู้ถูกประเมินควรได้รับผลประเมินเป็นข้อความตามระดับคุณภาพ

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. การพัฒนาแบบประเมินรูบรีคในการสอบปฏิบัตินาฏศิลป์มีขั้นตอนในการเตรียมออกแบบและจัดทำแบบประเมินรูบรีคดังนี้ 1) กำหนดจุดมุ่งหมายของการประเมินทักษะปฏิบัติเพื่อแก้ไขข้อจำกัดของการสอบแบบ 2) กำหนดสิ่งที่ต้องการ

ประเมินในการพัฒนารูบรีค จำแนกประเด็นการประเมินออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ องค์ประกอบการแสดง และการปฏิบัติการแสดง การแบ่งส่วนรายละเอียดชัดเจนทำให้ครอบคลุมมิติที่สำคัญของนาฏศิลป์ และเครื่องมือประเมินที่มีคุณภาพ 3) กำหนดงานที่ให้ผู้เรียนปฏิบัติ อาทิ การสอบปฏิบัติในสถานที่จริงมีการแต่งกายสมจริง พร้อมได้บันทึกการแสดงเพื่อนำคลิปวิดีโอส่งให้ผู้เรียนและเพื่อนใช้ประเมิน 4) พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบประเมินรูบรีคเป็นรูปแบบดิจิทัลโดยใช้เครื่องมือที่เข้าถึงง่ายและมีประสิทธิภาพ ได้แก่ Google Forms, Google Sheets และ CoRubrics ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่ช่วยให้การประเมินเป็นระบบมากขึ้น ลดภาระการจัดการข้อมูล และเพิ่มความเร็วในการวิเคราะห์ผล สอดคล้องกับสร้อยญา จันทร์ชูสกุล และพินดา วราสุนันท์ (2563) ได้อธิบายขั้นตอนในการเตรียมการประเมินทักษะปฏิบัติ 1) กำหนดจุดมุ่งหมายของการประเมินทักษะปฏิบัติ 2) กำหนดสิ่งที่ต้องประเมิน 3) กำหนดงานที่ให้ผู้เรียนปฏิบัติ 4) พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน จุดแข็งของการประเมินทักษะการปฏิบัติคือสามารถสังเกตการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยตรงและจากการประเมินทำให้ได้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ แต่ข้อจำกัดของการประเมินปฏิบัติคือความยุ่งยากในการวางโครงสร้าง และต้องใช้เวลาในการกำหนดงานให้ผู้เรียนปฏิบัติ การพัฒนาเกณฑ์ประเมินและการลงมือประเมิน

2. ผลงานวิจัยชิ้นนี้มุ่งเน้นการประเมินแบบมีส่วนร่วม ผู้ประเมินทั้ง 3 ส่วนคือ ผู้สอน ผู้เรียน และเพื่อนสามารถให้คะแนนได้อย่างสอดคล้องกัน เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ซึ่งการประเมินตนเองและประเมินเพื่อนช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการสะท้อนคิด สอดคล้องกับ ศศิวรรณ สมบัติ (2563) ศึกษาการออกแบบรูบรีคนตอนที่สำคัญคือการกำหนดจุดมุ่งหมายของการประเมิน การกำหนดระดับคุณภาพของลักษณะการปฏิบัติงาน การกำหนดคำอธิบายลักษณะการปฏิบัติงาน การนำรูบรีคไปทดลองใช้และการปรับปรุงหลังทดลองใช้ ในการประเมินชิ้นงานแต่ละชิ้นจะประเมิน 3 คนคือผู้สอน นักศึกษาประเมินชิ้นงานตนเองและนักศึกษาประเมินชิ้นงานของเพื่อน

3. แบบประเมินดิจิทัลชิ้นนี้ถือเป็นเครื่องมือวัดผลที่มีคุณภาพในด้านความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น ทั้งยังเป็นนวัตกรรมที่สนับสนุนแนวทางการประเมินที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุก และเตรียมความพร้อมให้นักศึกษามีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ (1) ความสำคัญของการใช้แบบประเมินทักษะปฏิบัติ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการประเมินที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน รวดเร็ว เป็นธรรม และชัดเจน สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กล่าวถึงการลดความเหนื่อยล้าของผู้สอนและเพิ่มความมั่นใจจากการรับชมคลิปวิดีโอซ้ำได้ (2) การให้ข้อมูลย้อนกลับที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับจุดเด่นที่ผู้เรียนทำได้ และสิ่งที่ต้องปรับปรุงเพื่อผู้เรียนได้พัฒนาตรงจุด (3) การส่งเสริมการมีส่วนร่วม ในการประเมินตนเอง (Self-assessment) และการประเมินเพื่อน (Peer-assessment) สอดคล้องกับ รัตนาภรณ์ ทรงนภาภูมิกุล (2560) การให้คะแนนแบบรูปรีคช่วยให้ผู้สอนประเมินทักษะปฏิบัติของผู้เรียนได้อย่างรวดเร็ว เป็นธรรมและชัดเจน พร้อมทั้งยังให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนเกี่ยวกับจุดเด่นและสิ่งที่ต้องปรับปรุงมากกว่าการให้คะแนนและเป็นการกระตุ้นการเรียนรู้และการกำกับตนเองของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำหรับครูผู้สอนแบบประเมินดิจิทัลนี้สามารถนำไปปรับใช้เป็นเครื่องมือหลักในการประเมินทักษะปฏิบัติ ช่วยลดภาระงานของผู้สอนในการจัดเก็บและคำนวณคะแนน ทำให้การประเมินรวดเร็วขึ้น และสามารถให้ผลย้อนกลับแก่ผู้เรียนได้ทันที ด้วยเกณฑ์ที่ละเอียดและคำอธิบายระดับคุณภาพที่ชัดเจน ผู้สอนสามารถมั่นใจได้ว่าการให้คะแนนมีความเป็นปรนัย ลดอคติ และเป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการประเมินทักษะที่สามารถบันทึกเป็นคลิปวิดีโอ ซึ่งเอื้อต่อการทบทวนประเมินซ้ำ และการเก็บหลักฐานการปฏิบัติงานของนักเรียน

1.2 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาแบบประเมินนี้เป็นตัวอย่างของนวัตกรรมที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อยกระดับคุณภาพการประเมินผลในสาขาวิชาต่างๆ โดยเฉพาะสาขาวิชาที่เน้นทักษะปฏิบัติ และสามารถเป็นต้นแบบในการพัฒนาเครื่องมือประเมินดิจิทัลสำหรับสาขาวิชาอื่น ๆ ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 แบบประเมินดิจิทัลนี้ควรนำไปประยุกต์ใช้กับการสอบปฏิบัติในภาคปฏิบัติในกระบวนการทำหรือการแสดงนาฏศิลป์ประเภทอื่น ๆ รวมถึงสาขาศิลปะการแสดงอื่น ๆ ที่มีลักษณะการประเมินทักษะปฏิบัติคล้ายคลึงกัน

2.2 การศึกษาบทบาทของการประเมินตนเองและประเมินเพื่อนต่อการพัฒนาทักษะการปฏิบัติและการกำกับตนเองในการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาทักษะการวิพากษ์วิจารณ์ การสะท้อนคิด และการกำกับตนเองในการฝึกฝนทักษะการแสดง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (ม.ป.ป.). *คู่มือการพัฒนาความสามารถในการสร้างเครื่องมือประเมินภาคปฏิบัติ (Performance Assessment)*. (ม.ป.ท.)
- จรรย์สมร ผลบุญ, และ มณฑล ผลบุญ. (2567). *การพัฒนาระบบการเรียนรู้ด้านศิลปะการแสดงสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต*. คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- จักรพันธ์ กิตตินรัตน์, และอรณัฐ อธิรณวัฒน์. (2567). การสุมตัวอย่างในงานวิจัย: หลักการ วิธีการ และการประยุกต์ใช้. *วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการการศึกษา*, 2(1), 39-55.

- จิรัชญา สิวกระโทก, วัชรีย์ แซงบุญเรือง, และ สุภาวดี กาญจนเกตุ. (2568). การพัฒนาทักษะปฏิบัติเรื่องนาฏศิลป์ไทย ตามรูปแบบการสอนของเดวีส์ร่วมกับแอปพลิเคชัน TikTok สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. *วารสารศรีวันาลัยวิจัย*, 15(1), 257-274.
- ทัศนีย์ ศิวบรรวิฒนา. (ม.ป.ป.). *คู่มือแบบสังเกตวัดภาคปฏิบัติวิชานาฏศิลป์ไทย (ละคร) ศ 32208 เรื่องระบำย่องหงิด ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิชาชีพนานาฏศิลป์ไทย (ละคร)*. วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม.
- ทิวาพร อรรคอำนวย. (2565). การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นฐาน การจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์ในยุคโลกพลิกผัน (VUCA World). *วารสารราชพฤกษ์*, 20(2), 29-42.
- ภัทรพร ชาลีสี. (2565). *การพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ชุดไกรซัน โดยใช้แนวคิดของเดวีส์ร่วมกับแอปพลิเคชัน TIKTOK สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยรังสิต.
- มานะ สันธวงษานนท์ และ นัญญา บุญทองเสน. (2566). การจัดทำหลักสูตรที่มุ่งผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน (OBE) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล. *วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 17(2), 470-482.
- รัตนภรณ์ ทรงนภาวุฒิกุล. (2560). การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยการให้คะแนนแบบรูบริค : Scoring Rubrics. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย*, 12(1), 1-14.
- ศศิธรธรรม สมบัติ. (2563). *การออกแบบชิ้นงานและรูบริคในการจัดการเรียนรู้แบบวิจัยเป็นฐานเพื่อประเมินการเรียนรู้ เรื่อง และการให้เหตุผลทางสถิติโดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสรุปอ้างอิง* [วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์] มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- สมชาย เทพแสง และคณะ. (2566). การศึกษาที่เน้นผลลัพธ์ Outcome-based Education (OBE): คุญแจสำคัญในการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นนักเรียนเป็นหลัก. *วารสารสหวิทยาการวิจัยและนวัตกรรมการศึกษา*, 2(1), 39-51.
- สร้อยญา จันทร์ชูสกุล, และพินดา วราสุนันท์. (2563). การประเมินทักษะการปฏิบัติ: จากหลักการสู่แนวปฏิบัติ. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 26(2), 36-56.
- สินเนตร นาโควงศ์. (2565). การพัฒนาชุดการสอนนาฏศิลป์ เรื่อง การประดิษฐ์ท่ารำ โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของแฮร์โรว์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 [วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อภิสิทธิ์ ทองจันทร์. (2566). รูบริคเดี่ยว ทางเลือกใหม่ของการใช้เครื่องมือประเมินเพื่อพัฒนา (Single-Point Rubric: An Alternative Tool of Assessment for Learning). *นิตยสาร สสวท สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*, 51(241), 39-44.
- Pholboon, J., & Pholboon, M. (2023). The Management of the Teaching of Traditional Thai Folk Dances in an Online Course for Lifelong Education. In *The Kyoto Conference on Arts, Media & Culture 2023: Official Conference Proceedings* (pp. 599-607). <https://doi.org/10.22492/issn.2436-0503.2023.53>

Authors

Assistant Professor Dr.Jansamorn Pholboon

Department of Dance Education, Faculty of Fine Arts, Songkhla
Rajabhat University Mueang Songkhla, Songkhla 90000

Tel: 0863273156 E-mail: jansamorn.ph@skru.ac.th

Miss. Rawisara Srichai

Department of Dance Education, Faculty of Fine Arts, Songkhla
Rajabhat University Mueang Songkhla, Songkhla 90000

Tel: 0866959719 E-mail: Rawisara.sr@skru.ac.th

Assistant Professor Dr. Krittiya Choosong

Department of Dance Education, Faculty of Fine Arts,
Songkhla Rajabhat University Mueang Songkhla, Songkhla 90000

Tel: 0923535395 E-mail: krittiya.ch@skru.ac.th

Assistant Professor Aksrawadee Pattamasantiwong

Department of Dance Education, Faculty of Fine Arts,
Songkhla Rajabhat University Mueang Songkhla, Songkhla 90000

Tel: 0939355346E-mail: Aksrawadee.sa@skru.ac.th

Mr. Monton Pholboon

Department of Educational Digital Technology and
Communications, Faculty of Education, Prince of Songkla
University, Pattani Campus Mueang Pattani, Pattani 94000

Tel: 0803190398 E-mail: leemonton@gmail.com